

ولی خود محاکم یا سایر مقامات قضائی که بین آنان اختلاف حاصل شده است حق ندارند تقاضای رفع اختلاف را از مرجع صلاحیت دار بنمایند بلکه بطوری که بیان شد تقاضای مزبور باید از طرف متهم یا مدعی خصوصی یا مدعی العموم و یا شخص ذی نفع بشود.

قواعد اختصاصی صلاحیت - صلاحیت تمام مقاماتی که شرکت در تعقیب و تنبیه مجرم دارند از صاحب منصبان پلیس قضائی و قضات تحقیق (مستنطقین) و محاکم جزائی باید از سه نقطه نظر مورد مطالعه قرار گیرد، اول از نقطه نظر جرم، دوم از نقطه نظر مجرم، سوم از نقطه نظر محل و سرزمینی که در آن حوزه مقامات مزبور حق رسیدگی و تعقیب مجرم را دارند.

۱ - صلاحیت از نقطه نظر جرم - از نقطه نظر جرم صلاحیت عمومیت دارد و نسبت بکلیه جرائم اعمال میشود.

الف - مدعی العموم بدایت و همچنین قاضی تحقیق در حوزه خود صالح برای تعقیب و تحقیق تمام جرائم جنائی و جناحه میباشد و کمیسرهای پلیس نیز حق تعقیب و تحقیق را نسبت بجرائم خلافی در حوزه مأموریت خود دارند.

ب - مقامات قضائی که مأمور تعقیب و تحقیق و بازجویی هستند صلاحیت دارند که نوع جرائم را تشخیص داده و متهمین را در نزد محاکمی که صلاحیت تعقیب آنها را دارند بفرستند.

ج - صلاحیت محاکم معمولی بر حسب شدت و ضعف عمل قابل تنبیه مجرم تغییر پیدا میکند و هر چه جرم شدیدتر باشد قانون گذار خواه به نفع متهم و خواه به نفع جامعه ضمانتهای بیشتری را از حیث وضعیت تشکیل محاکم و حصول محاکمه که در محاکم مزبور باید اجرا شود در نظر میگیرند، شدت جرم از مجازاتی که قانون برای آن عمل تعیین نموده است شناخته میشود و بهمین جهت بعضی محاکم هستند که مأمور تعیین و اعمال جزایهای تریبی و ترذیلی و بعضی دیگر جزایهای تأدیبی و برخی جزایهای خلافی نسبت بمتهم تعیین و اعمال مینمایند، تقسیم جرائم به جنسایت و جناحه و خلاف مخصوصاً از نقطه نظر صلاحیت و تعیین محکمه می که کار باید در آن مطرح

ورسیدگی شود فوق العاده مفید است.

۲ - صلاحیت از نقطه نظر شخص متهم - اصولا مقامات قضائی نسبت بجرائم ، صلاحیت رسیدگی را دارند و فقط تأثیر و صف شخص متهم این است که بعضی از قواعد عادی و معمولی ، صلاحیت را تغییر میدهد مثلا اگر شخص متهم نظامی باشد جرائم منتسب به او در محاکم نظامی رسیدگی میشود و یا نسبت به بعضی از قضات و مأمورین دولت قواعد خاصی است که بجرائم منتسب به آنان در محاکم مخصوصی رسیدگی بعمل میآید و بالاخره باتهام سفار در محاکم مخصوص اطفال و یا در محاکم عمومی بر طبق قوانین خاصی رسیدگی میشود .

۳ - صلاحیت از نقطه نظر محل و حوزه رسیدگی مقامات قضائی - در امور خلافی کمیسرهای پلیس و محاکم خلاف محلی که جرم در حوزه آن وقوع یافته حق تعقیب و رسیدگی بجرائم مزبور را دارند ، در صورتیکه نسبت بامور جنائی و جنحه بمقامات قضائی محلّهای مختلف ، صلاحیت تعقیب و رسیدگی باتهام متهم داده شده است بدین طریق که مدعی العموم و محکمه نئی که جرم در حوزه آن واقع شده و یا متهم در محل آن اقامت دارد و بایضا دستگیر شده است صلاحیت تعقیب و رسیدگی باتهام او را دارند .

الف - صلاحیت مقامات قضائی محل وقوع جرم برای رسیدگی باتهام متهم از همه طبیعی تر است زیرا متهم در همان محلی که بواسطه ارتکاب جرم نظم و امنیت آنجا را مختل نموده باید تعقیب و محاکمه و مجازات شود .

برای تعیین محل وقوع جرم فقط باید اعمالی که جرم را تشکیل میدهند در نظر گرفت بدون اینکه تهیه مقدمات و یا نتایجی که از آن حاصل میشود مورد نظر قرار داده شود ، بنابراین محلی که جرم در آنجا اجرا گردد محل وقوع آن محسوب شده و مقامات قضائی آن محل ، صلاحیت برای تعقیب و رسیدگی را دارند .

در جرائم آنی محل وقوع جرم یکی است و متعدد نمیباشد ولی در جرائم مستمر (متمادی) تمام مقامات قضائی محلّهاییکه جرم در آنجا اجرا شده است صالح برای رسیدگی باتهام متهم میباشد .